Επιμέλεια ΘΑΝΑΣΗ ΓΚΟΒΑ

ΑΧΑΪΚΑ και ΑΜΑ

ΑΙΓΟΣΤΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΡΑΣΙΝΟ. — Κι' ἐνῶ παρὰ ταῦτα στὴν Ἑλλάδα τὰ δένδρα πέφτουν θύματα τῆς οἰκοδομικῆς μανίας, σὲ ὅλες τὶς χῶρες γίνονται θέμα γιὰ ἔκθεση καὶ ἄλλα πολλά. — Ἔτσι οἱ κάτοικοι τῆς Στοκχόλμης εἶχαν τὴν εὐκαιρία νὰ δοῦν ἔκθεση μὲ θέμα. «Τὰ δένδρα τῆς πόλεως» ποὺ ἀργάνεσε ὁ Σύλλογος Ἀοχιτεκτόνων τοῦ Περιβάλλοντος ★ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ Υ ΠΗΡΧΑΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ἀπὸ αἰωνόβια δένδρα τῆς Στοκχόλμης, κήπους καὶ πάρκα, δενδροφυτευμένες πλατεῖες. — Διαβάσαμε ἐξ ἄλλου πληροφορίες σχετικὰ μὲ τὰ δένδρα αὐτά. — Καθὼς καὶ ἄρθρα εἰδικῶν ἐπιστημόνων γιὰ τὴ σημασία τῶν δένδρων στὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου τῆς πόλεως. — Γιὰ τὴν ἱστορία τῆς τέχνης τῶν κήπων. — Καθὼς καὶ ἀνοιχτὲς συζητήσεις γιὰ τὴν πολιτικὴ τῶν διαφόρων κομμάτων τῆς Σουηδίας ὡς πρὸς τὸ Πράσινο ★ «ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΖΕΤΑΙ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους. — Καὶ ὄχι γιὰ τὰ αὐτοκίνητα ἢ τὶς βιομηχανίες καὶ τὶς ἐπιχειρήσεις. — Ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ ἐπιζοῦμε στὶς πόλεις ποὺ κτίζουμε χωρὶς νὰ κινδυνεύουμε νὰ πάθουμε σοβαρὲς πνευματικὲς ἢ σωματικὲς βλάβες. — Τὸ περιβάλλον μας πρέπει νἄχει δένδρα, λουλούδια καὶ ζῶα...

ΠΡΩΙΝΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ

Περοῦκες

ΕΤΣΙ καθὼς αὐξάνονται καὶ πληθύνονται ὄχι μόνο οἱ γυναῖκες ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες ποὺ χρησιμοποιοῦν περούκα, μπορεῖ κανεὶς πολὺ εὔκολα νὰ διαπιστώσῃ πόσο ἀλλάζει τὸν ἄνθρωπο καὶ σὲ τελευταία ἀνάλυση τὸν κάνει νὰ ζεῖ καὶ νὰ συμπεριφέρεται πιὸ ἀληθινὰ ἕνα ψέμα, μιὰ ἀπάτη, ποὺ σιγὰ σιγὰ γίνεται αὐταπάτη! Ἀφοῦ σὰν φορέσῃ κανεὶς τὴν περούκα γιὰ νὰ κοροϊδέψει τοὺς ἄλλους ξεγελάει τελικὰ καὶ τὸν ἑαυτό του ὡς πρὸς τὶς πραγματικές του δυνατότητες καὶ συμπεριφέρεται ἀναλόγως μὲ ἀποτέλεσμα μερικὲς φορὲς νὰ προκαλοῦνται ἱλαροτραγωδίες:

Πότε ἀκριβῶς ὁ ἄνθρωπος ἄρχισε νὰ χρησιμοποιεῖ τὴν περούκα, ἢ γιὰ νὰ ποῦμε τὴν ἐπίσημη ὁρολογία της, τὴ «φενάκη» ποὺ εἶναι λέξη συνώνυμη μὲ τὴν ἀπάτη, δὲν εἶναι γνωστό. Ὡστόσο τὸ γεγονὸς εἶναι πὼς αὐτὸ τὸ διακοσμητικὸ τῆς κεφαλῆς αὐτὴ ἡ ...ἀπάτη εἶναι πανάρχαιη ὑπόθεση, ἀφοῦ ἐδῶ κι' ἀρκετὲς χιλιάδες χρόνια τὴν μεταχειρίζονταν καὶ μάλιστα ὄχι πάντα γιὰ νὰ κρύψουν τὴ φαλάκρα, ἀλλὰ καὶ γιὰ διακόσμηση.

Στὴν Ἀρχαία Αἴγυπτο τῶν Φαραὼ δηλαδή, οἱ κομψὲς κυρίες τῆς ἐποχῆς ξύριζαν τὸ κεφάλι τους κι ἀπὸ πάνω φοροῦσαν πολύχρωμες περοῦκες.

Ἔτσι τὸ χρῶμα τῆς περούκας ἦταν πότε πράσινο, πότε κόκκινο πότε μπλέ, ἀνάλογα μὲ τὸ ὑπόλοιπο ντύσιμο τῆς κυρίας. Ἀλλὰ καὶ ἀργότερα οἱ πατρίκιες στὴν Ἀρχαία Ρώμη συνήθιζαν κι αὐτὲς μερικὲς φορὲς νὰ φοράνε περοῦκες, χωρὶς νὰ ξυρίζουν τὸ κεφάλι τους, τὶς φοροῦσαν πάνω ἀπὸ τὰ μαλλιά τους καὶ ἡ σκοπιμότητά τους δὲν ἦταν πάντοτε ἡ κοκεταρία. Ἁπλῶς τὄσκαγαν ἀπὸ τὸ σπίτι χωρὶς νὰ ἀναγνωρισθοῦν γιὰ νὰ πάνε νὰ συναντήσουν τὸν ἐραστή τους, χωρὶς νὰ τὸ πάρουν εἴδηση.

Ὅμως τὴ μεγάλη δημοτικότητά τους τὴν πῆραν οἱ περοῦκες ἀπὸ τὸν 16ο αἰῶνα καὶ μετά, μιὰ δημοτικότητα ποὺ κράτησε ὡς τὴ γαλλικὴ ἐπανάσταση καὶ λίγο μετά. Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ μετὰ ἀπὸ ἕνα καυγᾶ στὸ κοινοβούλιο τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἡ περούκα ἔγινε σύμβολο τῶν βασιλικῶν. Ἀλλὰ ἀργότερα τὴ μάχη τὴν κέρδισαν οἱ Πουριτανοὶ καὶ γιὰ ἕνα μεγάλο διάστημα ἡ περούκα ἐξαφανίστηκε ἀπὸ τὴν Ἀγγλία.

Ἡ περιποίηση τῆς περούκας ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἦταν μιὰ δύσκολη δουλειά. Μετὰ ἡ χρήση της περιορίστηκε στὸ θέατρο καὶ στὶς ἀποκρηὲς σὰν μέσο μασκαρέματος.

Καὶ αὐτὴ τὴ δουλειὰ ἔκανε μέχρι τὸ τέλος τοῦ 6΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Καὶ ὀτὸ διάστημα αὐτὸ τὴ χρησιμοποιοῦσαν μονάχα ὅσοι εἶχαν στερηθῆ τὸ φυσικό τους τρίχωμα — λιγότερο οἱ φαλακροὶ ἄνδρες καὶ πιὸ πολὺ οἱ γυναῖκες ποὺ τὰ μαλλιά τους εἶχαν ἀραιώσει.

Μετὰ τὸν πόλεμο ξανάρχισαν νὰ γίνωνται τῆς μόδας καὶ οἱ γυναῖκες ἄρχισαν προοδευτικὰ νὰ χρησιμοποιοῦν διάφορες περοῦκες, ἔτσι ποὺ νὰ περιορίζουν τὴν ἀνάγκη τοῦ κομμωτηρίου. Καὶ ἡ μόδα τους κορυφώνεται στὶς μέρες μας.

Δὲν θὰ πρέπει νὰ παραλείψου με— ὅσο κι ἂν θὰ σοκάρῃ μερικοὺς τὸ ἀπαιτεῖ ἡ ...πικρότης τοῦ θέματας —τὶς πολύτιμες ὑπηρεσίες ποὺ προσφέρει ἡ περούκα στοὺς ...Τραβεστί! Ἐπὶ τέλους ὅταν Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες περιωπῆς τοὺς βλέπουν μέ ἐξαιρετικὴ συμπάθεια τοὺς ἐν λόγῳ ἑρμαφρόδιτους δίδοντάς τοὺς πλήρες τὸ δικαίωμα τῆς ἐπικοινωνίας γιατὶ νὰ ἀποφύγουμε κι ἐμεῖς τὴν ἀναφορά τους. Κάποτε χάρις μὲ τὴν ἀπολυτοποίηση τῆς Δημοκρατίας, τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τῆς ἐλευθερίας, θὰ ὑποχρεωθοῦμε νὰ τοὺς δεχθοῦμε σὰν ἰσότιμα καὶ ἔγκριτα μέλη τῶν κοινωνιῶν μας. Καὶ εἴτε μὲ περούκα, εἴτε ὄχι ἡ ...φενάκη σὲ βάρος τῆς ἴδιας τῆς φύσης τοῦ ἀνθρώπου θὰ ὑπάρχει. Κατ' ἐξαίρεσιν καὶ ἀποκλειστικότητα μεταξὺ τῶν φυσικῶν ὄντων.

ΠΑΝ

Τὰ ναρκωτικὰ

ΑΝ ΑΚΟΜΗ τὰ ναρκωτικὰ δὲν ἔχουν ἐξαπλωθῆ σὲ ἀνησυχητικὸ σημεῖο στὴ νεολαία μας, πάντως ὁ κίνδυνος εὑρίσκεται πρὸ τῶν πυλῶν.

Γι' αὐτὸ καὶ ἀξίζει κάθε ἔπαινος στὸν Σύλλογο Προστασίας Νεότητος τῆς πόλεώς μας, ποὺ εἶχε τὴν πρωτοβουλία τῆς ἐνημερωτικῆς ἐκδηλώσεως ποὺ ἔγινε μὲ ἐπιτυχία προχθὲς στὴ Διακίδειο.

Οἱ ὁμιλητές, γνῶστες εἰς βάθος τῶν θεμάτων ποὺ ἀνέπτυξαν πρόσφεραν ὄχι μόνο πολύτιμες γνώσεις, ἀλλὰ καὶ συνέβαλαν στὸ νὰ συνειδητοποιηθῆ ἡ ἀνάγκη μιᾶς γενικότερης ἐκστρατείας στὴν ὁποία ἐπιβάλλεται νὰ πάρουμε ὅλοι μέρος.

Γιὰ τὰ ναρκωτικὰ καὶ τὶς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς ψυχοσωματικῆς ὑγείας τῶν ἀτόμων καὶ ἰδία τῶν νέων μίλησε ὁ παθολόγος ἰατρὸς κ. Ἰωάν. Η. Καραΐνδρος, ἐνῶ ὁ κύριος ὁμιλητὴς ὑπαρχηγὸς τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων κ. Χαρ. Παπαγεωργίου εἰδικευμένος στὰ ναρκωτικά, μίλησε μὲ θέμα «Ναρκωτικὰ καὶ ἔγκλημα».

Τέλος, μίλησε ὁ προϊστάμενος τῆς ὑπηρεσίας Διώξεως Ναρκωτικῶν Γενικῆς Ἀσφαλείας Ἀθηνῶν κ. Ἀντωνίου καὶ ἡ ὅλη ἐκδήλωση ἔκλεισε μὲ τὴν προβολὴ τῆς ταινίας μικροῦ μήκους «Γιατὶ ἔκαμες χρήση;».

«Ἡ Μαθητικὴ Ζωή»

Η ΣΧΟΛΙΚΗ ἐφημερίδα «Μαθητικὴ Ζωὴ» τοῦ Δ΄ Λυκείου Θηλέων τῆς πόλεώς μας βραβεύτηκε σὰν ἡ καλλίτερη τοῦ εἴδους της (μὲ τὸ βραβεῖο «Ἀσημένια πέννα») κατὰ τὴν «Ἔκθεση ἐπαρχιακοῦ Τύπου» στὴν ὁποία πῆραν μέρος 350 ἐπαρχιακὲς ἐφημερίδες ἀπὸ τὶς 400 ποὺ ἀναφέρονται στὴν Ἐπετηρίδα.

Συγχαίρουμε τὸ Δ΄ Λύκειο Θηλέων γιὰ τὴν τιμητικὴ διάκριση ποὺ τοῦ ἔγινε καὶ ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μία ἐπὶ πλέον δικαίωση τῆς τόσο φροντισμένης ἀπὸ ἀπόψεως μορφῆς καὶ περιεχομένου μηνιαίας ἐκδόσεως τοῦ Λυκείου στὴν ὁποία πρωτοστατοῦν ὁ Λυκειάρχης κ. Εὔστ. Πλέσσας καὶ ὁ ὑποδιευθυντὴς κ. Παληογιάννης.

Εἶναι αὐτὴ προστασία;

ΜΕΣΑ σὲ μπουκάλι γνωστῆς φίρμας ἀναψυκτικῶν, βρέθηκε σκουριασμένο καπάκι καὶ ἡ μικροβιολογικὴ ἐξέταση ἔδειξε ἑνά μισυ ἑκατομμύριο κοινοὺς μεσόφιλους μικροργανισμοὺς. Καὶ ἡ ποινὴ ποὺ ἐπέβαλε στὸν ἀγορανομικὰ ὑπεύθυνο τὸ Δικαστήριο ἦταν: Φυλάκιση 30 ἡμερῶν ποὺ ἐξαγοράστηκαν πρὸς 200 δραχμὲς ἡ κάθε μέρα.

Καὶ ρωτᾶμε: Τέτοιες ποινὲς ποιὸν προστατεύουν; Τὸ καταναλωτικὸ κοινὸ ἢ τὴν ἔνοχη βιομηχανία; Μήπως ἐπειδὴ καιρὸς με τὰ τὰ ἐπανωτὰ κρούσματα νὰ ἀλλάξῃ αὐτὴ ἡ ἀπαρχαιωμένη καὶ κάπως ἀφελὴς νομοθεσία; Καὶ μήπως κάποτε θὰ πρέπει ἡ τσιμπίδα τοῦ νόμου νὰ μαγκώνει καὶ τοὺς πραγματικὰ ὑπευθύνους καὶ ὄχι τοὺς ὑπαλληλάκους ποὺ ἡ κάθε ἑταιρεία βαφτίζει μὲ ἐλαφρὴ καρδιὰ (τουλάχιστον) «ἀγορανομικοὺς ὑπευθύνους»;

Ἂν βρῆτε ἀρχαῖα..

ΑΝ ΤΥΧΗ καὶ βρῆτε στὸ κτῆμα, στὸν ἀγρὸ ἢ στὸ οἰκόπεδό σας ἀρχαιότητες ἢ ὁποιαδήποτε ἀντικείμενα παληότερης ἐποχῆς τί πρόκειται νὰ κάμετε;

Πρέπει νὰ εἰδοποιήσετε τὴν ἐφορία Ἀρχαιοτήτων τῆς περιοχῆς ποὺ μὲ τὴν ἐπίβλεψη ἀρχαιολόγου θὰ κάνουν συστηματικότερη ἀνασκαφές. Ὅσο γιὰ τὴν κυριότητα τῶν εὑρημάτων κατ' ἀρχὴν ἀνήκει στὸ Ἑλληνικὸ δημόσιο. Καὶ αὐτὸς ποὺ θὰ βρῆ κάποιο ἀρχαῖο ὀφείλει νὰ τὸ δηλώση μέσα σὲ 15 μέρες.

Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ὁ προϊστάμενος τῆς ἐφορίας Ἀρχαιοτήτων θ' ἀποφασίση ἂν θ' ἀφήση «γιὰ φύλαξη» τὰ εὑρήματα στὴν κατοχὴ ἐκείνου ποὺ τὰ βρῆκε καὶ ποὺ μπορεῖ μάλιστα νὰ μεταβιβάση τὴν κατοχὴ σὲ τρίτον, σύμφωνα μὲ τὸ νόμο.

Τὸ δημόσιο, πάντως, διατηρεῖ πάντα τὴν κυριότητα τῶν εὑρημάτων, ἀσκεῖ κάποια ἐποπτεία πάνω σ' αὐτὰ καὶ δικαιοῦται ὁποτεδήποτε νὰ τὰ παραλάβη ἀπ' αὐτὸν ποὺ τὰ βρῆκε.

Αὐτὰ ἰσχύουν εἴτε τὰ εὑρήματα θεωροῦνται ἀξίας, εἴτε εἶναι κοινότερα.

ΝΕΟΙ ΔΙΣΚΟΙ

Ἄλκης Γουλιμῆ Χρυσόμαλλο δέρας

Μετὰ τὰ «Ταξίδια τοῦ Ὀδυσσέα», ποὺ ἀποτέλεσαν τὴν πρόσφατη— καὶ τόσο ἐντυπωσιακή —δουλειά της, ἡ γνωστὴ συγγραφεὺς παιδικῶν ἔργων Ἄλκη Γουλιμῆ, παρουσίασε πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες, σ' ἕνα μεγάλο δίσκο ἕνα ἀκόμη θέμα ἀπὸ τὴν πλούσια Μυθολογία μας: «Τὸ Χρυσόμαλλο Δέρας».

Στὸ «Χρυσόμαλλο Δέρας» ἡ Ἄλκη Γουλιμῆ, διηγεῖται συνοπτικά, σὲ μιὰ γλαφυρὴ διασκευὴ γιὰ παιδιὰ μέχρι 10 χρόνων, τὴν ἱστορία τοῦ ἥρωα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας Ἰάσονα. Τὴ γέννησή του, τὴ ζωή του κοντὰ στὸν Κένταυρο Χείρωνα, καὶ τὶς περιπέτειές του μὲ συντρόφους του, ποὺ ξεκίνησαν μὲ τὴν «ΑΡΓΩ» ἀπὸ τὴν Ἰωλκὸ γιὰ νὰ φέρουν ἀπὸ τὴν Κολχίδα τὸ «Χρυσόμαλλο Δέρα». Στὴν ἀρχὴ τῆς ἱστορίας συμπεριλαμβάνεται ἐπίσης ἡ θυσία τοῦ Φρίξου, καθὼς καὶ ἡ διάσωσήτου μὲ τὸ σταλμένο ἀπὸ τὸ Δία Χρυσόμαλλο Κριάρι.

Τὸ κείμενο εἶναι γραμμένο μὲ πολλὴ ζωντάνια καὶ στοὺς διαλόγους, διακρίνεται ἕνα ἀδιόρατο φιλοσοφικὸ νόημα. Διανθίζεται ἀκόμα καὶ μὲ διάφορα ὡραιότατα καὶ μελωδικότατα τραγούδια στὰ πιὸ ἐντυπωσιακὰ σημεῖα τῆς ἱστορίας, ὅπως στὸ ταξίδι στὸν οὐρανό, ποὺ πραγματοποιοῦν τὰ δυὸ ἀδέρφια, ὁ Φρῖξος καὶ ἡ Ἕλλη, πάνω στὸ Χρυσόμαλλο Κριάρι.

ΕΝΑΣ ΒΙΟΣ ΣΑΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Ὁ ἐφευρέτης τῆς ραπτομηχανῆς Σίγγερ πέρασε πολυτάραχη ζωὴ

Ἦταν Μορμόνος καὶ εἶχε πέντε γυναῖκες καὶ 25 παιδιὰ

ΙΔΡΥΣΕ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ἂν ζοῦσε σήμερα, ὁ Ἰσαὰκ Μέρριτ Σίγγερ, θὰ φυλακιζόταν ἢ θὰ πάθαινε κάτι ἀκομη χειρότερο. Ὁ βασιλιὰς τῶν ραπτομηχανῶν ἐξαπατοῦσε καὶ ἔκλεβε τοὺς συνεταίρους του. Μιὰ μανία του ἦταν τό... σέλφ—σέρβις ἀπὸ τὸ ταμεῖο τῆς ἑταιρίας. Κα κομεταχειριζόταν καὶ ἔδερνε τὶς γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά του — εἶχε πέντε γυναῖκες καὶ 25 παιδιά. Μιὰ ἀπὸ τὶς μόνιμες ἐκκεντρικότητες του ἦταν ἡ πολυγαμία μολονότι δὲν ἀνῆκε στὴν αἵρεση τῶν Μορμόνων...

Ἀλλά, φυσικά, ὁ Σίγγερ ζοῦσε στὴν Ἀμερικὴ τοῦ 19ου αἰώνα (1811—1875) καὶ γιὰ νὰ μπεῖ κανεὶς στὸ νόημα τῆς ἱστορίας του, πρέπει νὰ ἀναδράμει σὲ χρόνο καὶ τόπο — γράφει ἡ Ρούθ Μπράντον, Ἀγγλίδα δημοσιογράφος, στὴν βιογραφία τοῦ Ἰσαὰκ Σίγγερ,—ἕνα λεπτομερέστατο τεκμηριωμένο βιβλίο, ποὺ κυκλοφόρησε πρὶν λίγους μῆνες καὶ προξένησε αἴσθηση —μὲ τὸν χαρακτηριστικὸ τίτλο «Ἕνα Καπιταλιστικὸ Ρομάντσο». Ἡ συγγραφεὺς παρουσιάζει τὸ «ἀντικείμενο» της μέσα ἀπὸ τὸ κοινωνικὸ πρίσμα καὶ ὑπενθυμίζει, ὅτι ἡ Ἀμερική, καθὼς βρισκόταν τότε στὴν ἐφηβεία της, ἦταν ἕνα εἶδος θερμοκηπίου γιὰ ἐπινοητικούς, ἀδίστακτους, ἀνεπιφύλακτα αἰσιόδοξους ἀνθρώπους σὰν τὸν Σίγγερ. Στὸ σύντομο σημείωμά ποὺ ἀκολουθεῖ παρουσιάζεται τὸ ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον αὐτὸ καὶ διασκεδαστικὸ βιβλίο.

Τὸ 1831, ὁ Ἀλέξης ντὲ Τοκβὶλ Γάλλος πολιτικὸς καὶ δημοσιολόγος ἔγραφε: «Ὁ Ἀμερικανὸς κατέχεται ἀπὸ τὸν πόθο νὰ κάμει τὴν τύχη του. Αὐτὸ εἶναι τὸ πάθος τῆς ζωῆς του. Μὲ τὴν ἐλπίδα, πὼς θὰ κερδίσει ἀκόμη περισσότερα, φοβᾶται λιγότερο ἀπὸ κάθε κάτοικο τῆς Γῆς νὰ διακινδυνεύσει, ὅ,τι ἔχει κερδίσει: μέχρι σήμερα». Καὶ δυὸ δεκαετίες ἀργότερα, ὁ Ἰσαὰκ Σίγγερ συνήθιζε νὰ λέει: «Δὲν δίνω πεντάρα γιὰ τὴν ἐφεύρεσή μου. Ἐκεῖνο, ποὺ μ' ἐνδιαφέρει εἶναι οἱ πεντάρες».

⁂

Οἱ ἠθικὲς ἀξίες διαμορφώνονται πάντα γιὰ νὰ ἱκανοποιοῦν τὶς ἀνάγκες μιᾶς κοινωνίας σέ δεδομένη ἐποχή. Στὰ μέσα τοῦ 19ου αἰώνα, ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἰσότητα εἶχαν παραμερισθεῖ ἀπὸ τὸν ἰδεολογικὸ κώδικα τῶν «ἱδρυτῶν πατέρων» τῶν ΗΠΑ καὶ τὴ θέση τους εἶχαν πάρει οἱ ἀξίες ἐκείνες ποὺ ἀποτέλεσαν τὴν καύσιμη ὕλη τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομικῆς μηχανῆς καὶ ἔκαμαν ἥρωες ἀνθρώπους σὰν τοὺς Βάντερμπιλτς, τοὺς Κάρνεγκυ καὶ τοὺς Σίγγερ.

Ὅπως γράφει ἡ Ρούθ Μπράντον, οἱ βίοι τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν εἶχαν μυθοποιηθεῖ καὶ διαβάζονταν ἄπληστα σὲ φθηνὰ βιβλιαράκια ἢ στὶς ἐπιφυλλίδες τῶν ἐφημερίδων ὅπου ἡ μεγάλη ἀρετὴ τοῦ ἥρωα καὶ τὸ μυστικὸ τῆς ἐπιτυχίας του ἦταν ἡ κάπως διαφανὴς ἠθικὴ του καὶ ὄχι ἡ καταγωγή του ἢ ἡ περιουσία, ποὺ εἶχε κληρονομήσει ἀπὸ τὸν πατέρα του. Γιὰ τὸν ἱκανό, γιὰ τὸν «αὐτοδημιούργητο» δὲν ὑπῆρχαν ἐμπόδια. Τὸ ἠθικὸ ὑπόβαθρο τοῦ καπιταλισμοῦ ἦταν ὁ «ἔκδηλος προορισμὸς τοῦ ἀτόμου» καὶ ὁ Σίγγερ ἦταν ἕνα παράδειγμα, μιὰ ἐπιβεβαίωση τοῦ ἀξιώματος ὅτι «ἡ σκληρὴ δουλειά, ἡ τόλμη, ἡ ἐπιμονὴ πάντα ἀνταμείβονται».

Στὰ δώδεκα χρόνια του, ὁ Ἰσαὰκ Μέρριτ Σίγγερ, ὑστερότοκος Γερμανῶν μεταναστῶν, σκαστὸς ἀπὸ τὸ σπίτι του, στὸ Οὐσουέγκο τῆς Νέας Ὑόρκης, ἐπιχείρησε νὰ κάμει τὴν τύχη του. Πέρασε τὰ ἑπτὰ πρῶτα χρόνια ἀπὸ τὴ μιὰ δουλειὰ τοῦ ποδαριοῦ στὴν ἄλλη, κάπου — κάπου τὸν βοηθοῦσε ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός του. Στὰ 19ου χρόνια (ψηλὸς ξανθός, φοβερὰ ὡραῖος) ἀνακάλυψε, ὅτι ἡ κλίση του ἦταν τὸ θέατρο. Οἰκογενειάρχης ἀπὸ τότε, μὲ γυναίκα καὶ παιδιά, πῆρε τοὺς δρόμους καὶ μὲ θιάσους —μπουλούκια τῆς ἐποχῆς γνώρισε ὅλη τὴν Ἀμερική.

⁂

Τὸ κεφάλαιο αὐτὸ τῆς σταδιοδρομίας του δὲν κράτησε καὶ λίγο. Ὁλόκληρα 14 χρόνια. Σὰν ἠθοποιὸς δὲν ἦταν καθόλου σπουδαῖος — ἀλλὰ εἶχε προσωπικὴ γοητεία καὶ ἤξερε νὰ πλασσάρει. Ἡ ἱκανότητα κανονὸς «νὰ πουλᾶ» τὸ «SALESMANSHIP» θεωρεῖται ἀκόμη μεγάλο ἐφόδιο στὴ «χώρα τῶν ἀπέραντων δυνατοτήτων».

Ἀνάμεσα σὲ ρόλους σὰν τοῦ Μάκβεθ καὶ τοῦ Ὀθέλλου, ὁ Σίγγερ ἔπιασε δουλειὰ σὰν τεχνίτης μηχανουργός. Ἀπὸ τότε, ἦταν ἔκδηλο τὸ αἰσθητήριό του γιὰ μηχανές. Στὴν περίοδο αὐτὴ ἀνακάλυψε ἕνα νέο τύπο τρυπανιοῦ γιὰ μεταλλεῖα καὶ ἕνα ἐργαλεῖο γιὰ ξύλινα τυπογραφικὰ στοιχεῖα. Ἀλλά, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν ὀνομάσει ἐφευρέτη μὲ τὴν κυριολεξία. Ὅπως καὶ στὴν περίπτωση τῆς ραπτομηχανῆς, τὸ δαιμόνιο του ἦταν νὰ τελειοποιεῖ καὶ νὰ ἁπλοποιεῖ τὶς ἰδέες τῶν ἄλλων: «Νὰ κάνει τὰ πράγματα νὰ δουλεύουν». Ἦταν πολὺ περισσότερο ρεαλιστὴς παρὰ ἐφευρέτης.

⁂

Ἀφοῦ ἐγκατέλειψε τὸ θέατρο, ἐργάσθηκε μηχανικὸς μιὰ πενταετία στὸ Πίτσμπουργκ. Στὰ 18του θυσίασε ξανὰ τὴν σιγουριὰ «γιὰ κάτι καλύτερο». Μάζεψε τὴν οἰκογένειά του καὶ πῆγε στὴν Νέα Ὑόρκη μὲ ἐφόδια τὴν πατέντα γιὰ τὸ κοπίδι τῶν τυπογραφικῶν στοιχείων κοὶ τὴν τύχη του.

Ἐκεῖ, ἡ τύχη τὸν βοήθησε. Βρῆκε ἕνα πρόθυμο χρηματοδότη, τὸν Τζώρτζ Ζῆμπερ, ἐκδότη βιβλίων στὴ Φιλαδέλφεια, ποὺ τοῦ δάνεισε 3.000 δολλάρια γιὰ νὰ κατασκευάσει τὸ ἐργαλεῖο του καὶ νὰ νοικιάσει ἕνα μαγαζὶ στὴ Βοστώνη. Ἀλλὰ ἡ ἐφεύρεση ἔπεσε σὲ ἄσχημη ἐποχή, τότε δηλαδὴ ποὺ τελείωνε πιὰ ὁ αἰώνας τῶν ξύλινων τυπογραφικῶν στοιχείων. Μῆνες περίμεναν ὁ ἐφευρέτης καὶ ὁ χρηματοδότης του χωρὶς νὰ πουλήσουν οὔτε ἕνα ἐργαλεῖο. Ὅμως, ἡ τύχη τοὺς περίμενε στὸ πατάρι τοῦ μαγαζιοῦ τους.

Κάποιος Ὄρσον Φέλπς, ἴδρωνε καὶ ξίδρωνε ἐκεῖ πάνω γιὰ μιὰ ἄλλη ἐφεύρεση, μιὰ ραπτομηχανή. Ἕνα ἀπόγευμα, ὁ Σίγγερ ἀνέβηκε στὸ πατάρι καὶ μὲ τὴν πρώτη ματιὰ εἶδε τὸ λάθος. Τὸ ραπτικὸ αὐτὸ ἐργαλεῖο κινοῦσε μιὰ κυρτὴ βελόνα καὶ φαινόταν πολὺ καταλληλότερο νὰ μπερδεύει ὕφασμα, βελόνες καὶ κλωστές παρὰ νὰ ράβει. Ἡ συνταγὴ τοῦ Σίγγερ: «Μιὰ ἴσια βελόνα, ποὺ κινεῖται πάνω κάτω» καὶ προχωρᾶ εὐθεία γραμμὴ πάνω στὸ ὕφασμα. Ἔτσι, ἱδρύθηκε ἡ ἑταιρία Σίγγερ, Ζῆμπερ, Φέλπς. Ὁ Σίγγερ δούλεψε ἕνδεκα μερόνυχτα καὶ ὕστερα ἀπὸ μιά —δυὸ ἀποτυχίες, ἐπέτυχε τὸ σκοπό του. Κανονικὴ σφιχτὴ ραφή.

⁂

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν ὁ Σίγγερ βρέθηκε μπρὸς στὴν εἴσοδο τῆς λέσχης τῶν πολυεκατομμυριούχων, ἐνῶ οἱ συνεταῖροι του ἔπαιραν σέ λίγο τὸ δρόμο γιὰ τὴν ἔξοδο. Ὁ Φέλπς πετάχτηκε χωρὶς πολλὲς περιστροφές στὸ δρόμο, ἐνῶ μὲ τὸν ἄλλο ἡ τακτικὴ ἦταν πιὸ πονηρή.

Τὸ 1851, ὁ Ζῆμπερ, ἔπεσε ξαφνικὰ ἄρρωστος μὲ πυρετό. Τὸ ἄλλο πρωΐ, ὁ Σίγγερ μπῆκε στὴν κάμαρά του, τοῦ εἶπε ψέματα, ὅτι οἱ γιατροί του ἔλεγαν, πὼς οἱ μέρες του ἦταν μετρημένες καὶ τὸν ἔπεισε νὰ τοῦ πουλήσει τὸ μερίδιό του στὴν ἑταιρεία γιὰ 6000 δολλάρια. Ὁ Ζῆμπερ ἦταν ὁ ἄνθρωπος ποὺ τοῦ εἶχε δώσει ψωμί, ὅταν αὐτὸς ἔφθασε πεινασμένος μὲ γυναίκα καὶ παιδιὰ στὴν Νέα Ὑόρκη. Πέρα ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀδίστακτό του, τὸ ἐπεισόδιο προδίδει τὴν πονηριὰ τοῦ Σίγγερ καὶ τὴν ἱκανότητά του νὰ ἐξιχνιάζει τὶς ἀδυναμίες τῶν ἀνθρώπων.

Μετά, ὁ Σίγγερ ἔκαμε καὶ ἄλλους συνεταίρους καὶ ἐκμεταλλεύθηκε ὄχι μόνο τὸ ταλέντο ἀλλὰ καὶ τὶς ἀδυναμίες τους. Σέ πολλοὺς πάντως ἐξακολουθοῦσε νὰ πληρώνει ἕνα μισθό, ἀφοῦ τοὺς ἔβγαζε ἀπὸ τὶς ἑταιρίες του.

⁂

Ἡ ἑταιρία Ἰ.Μ. Σίγγερ καὶ Κόμπανυ, ἔγινε συνώνυμη μὲ τὴ ραπτομηχανὴ κατὰ μεγάλο μέρος χάρη στὸ πρωτότυπο γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη μάρκετινγκ της: Ἀνταλλαγὴ παλιῶν ραπτομηχανῶν μὲ νέα μοντέλλα, προσφορὰ μηχανῶν μισοτιμῆς σὲ γυναῖκες ἱεροκηρύκων, ποὺ ἀναλάμβαναν, νὰ ὀργανώσουν συλλόγους ραπτικῆς στὶς ἐνορίες τους, προβολὴ τῆς ραπτομηχανῆς σὰν μέσου γιὰ τὴν χειραφέτηση τῆς γυναίκας. Τὸ τελευταῖο αὐτὸ φαίνεται κάπως ἀστεῖο. Παλαιότερα, ὁ Σίγγερ εἶχε πεῖ, πὼς ἡ ραπτομηχανὴ ἦταν «ὄργανο τοῦ διαβόλου» γιατὶ καταργοῦσε «τὸ μόνο πρᾶγμα ποὺ κάνει τὶς γυναῖκες νὰ μὴ φλυαροῦν», τὸ ράψιμο μὲ τὴν βελόνα.

Μὲ τὰ τεχνάσματα αὐτὰ προβολῆς καὶ μάρκετινγκ, ὁ Σίγγερ ξεπέρασε τοὺς κοινωνικοὺς καὶ οἰκονομικοὺς φραγμούς, ποὺ ἐμπόδιζαν στὸ 18ο αἰώνα τὴν διάδοση ἐργαλείων καὶ μηχανῶν, ποὺ ἀποδέσμευαν τὴν γυναίκα ἀπὸ τὸ μόχθο τοῦ νοικοκυριοῦ. Τὶς μέρες ἐκεῖνες ἡ θέση τῆς γυναίκας ἦταν τὸ σπίτι καὶ ἡ «ἀνάπαυση» ἦταν κάτι ποὺ θ' ἀρχόταν στόν... ἄλλο κόσμο. Παράλληλα, μὲ τὸ νὰ ἐγκαταστήσει ἐργοστάσια στὴν Εὐρώπη, ἡ Σίγγερ φαίνεται νὰ εἶναι ἡ πρώτη ἀμερικανικὴ πολυεθνικὴ ἑταιρία τῆς ἱστορίας.

⁂

Ὁλόκληρο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου τῆς Ρούθ Μπράντον εἶναι ἀφιέρωμα στὴν ταραχώδη προσωπικὴ ζωὴ τοῦ Σίγγερ. Μόνο ὁ κατάλογος τῶν συζύγων καὶ τῶν ἀπογόνων του πιάνει ὁλόκληρες σελίδες. Ὁ Ἰσαὰκ Μέρριτ Σίγγερ ἦταν ἴδιος στὴν προσωπικὴ ζωή του καὶ στὶς ἐπιχειρήσε